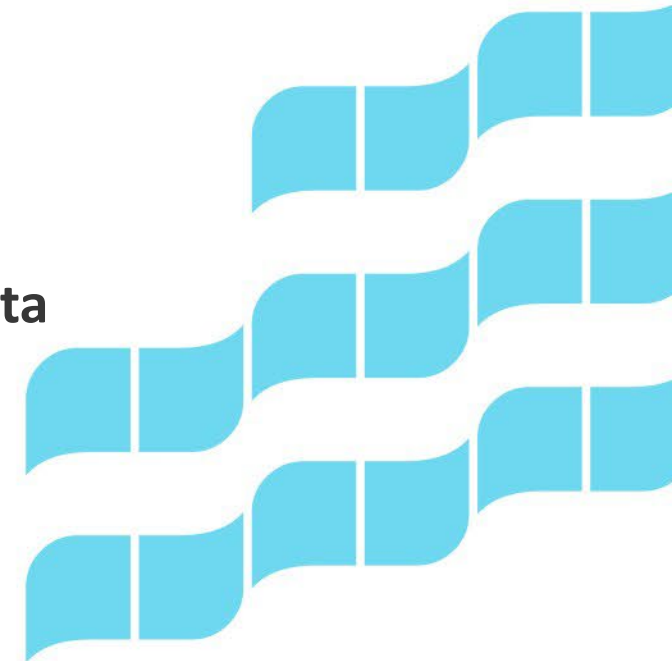

Lentävänniemen alueen arvot, muutokset ja uudet suunnitelmat

Asemakaavat 8556 ja 8939 Lentävänniemen keskusta

8.1.2024

Johdanto

Suuri osa Lentävänniemestä on arvioitu paikallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (Kantakaupungin yleiskaava) ja alue edustaa tyypillistä 1960-luvun suunnittelun lähiörakennetta.

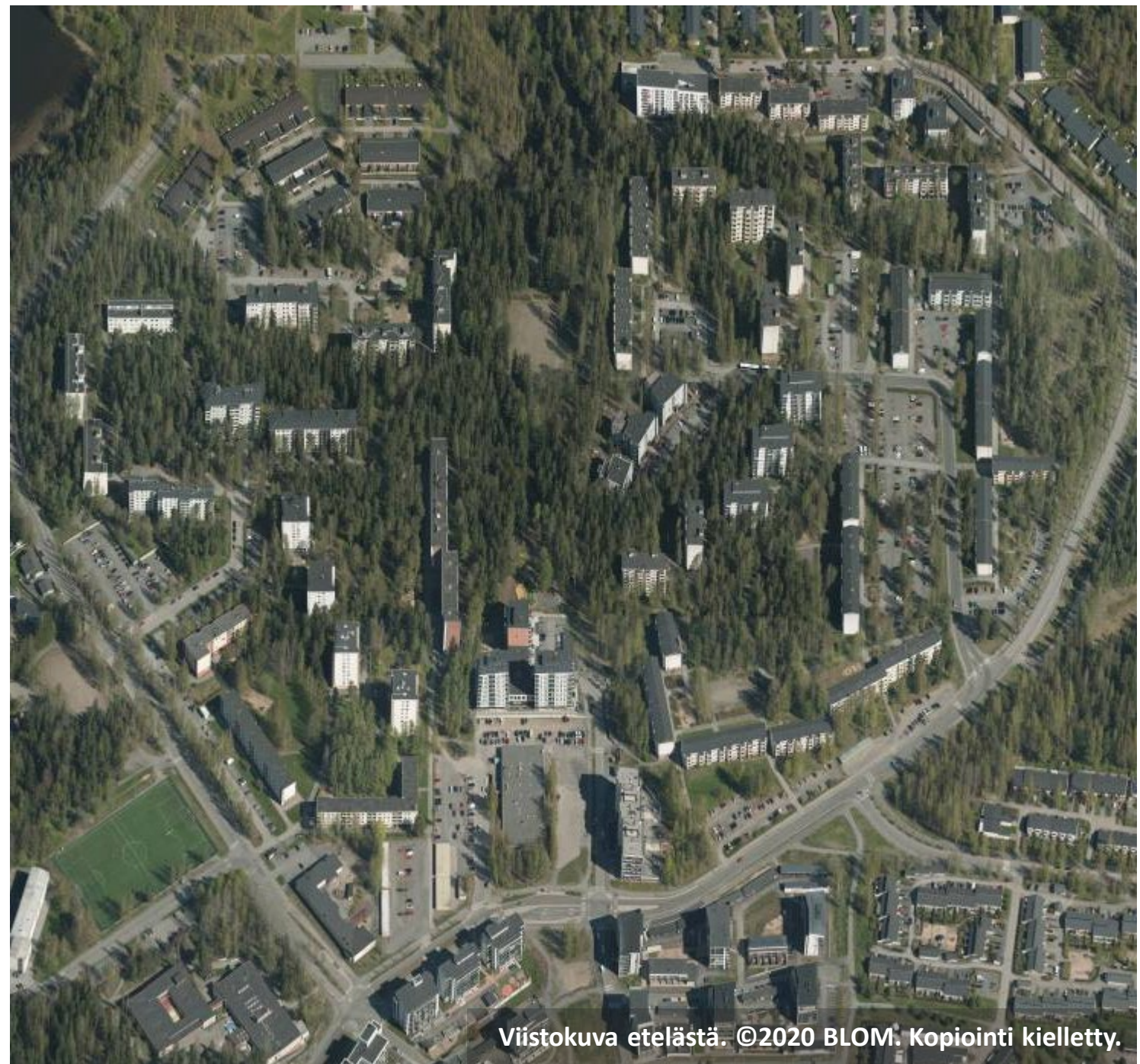
Lentävänniemi oli mukana vuonna 2010 valmistuneessa selvityksessä Tampereen keskustan ulkopuolisten 1960- ja 1970-luvun asuinalueiden inventointi ja arvottaminen. Vuoden 2010 jälkeen on alueelle ja ympäristöön rakennettu paljon uusia asuinrakennuksia ja tehty liikenneverkollisia muutoksia. Tässä raportissa kuvataan alueen historiaa ja lyhyesti edellä mainitussa selvityksessä todettuja arvoja. Tämän jälkeen kerrotaan alueelle tulleista muutoksista.

Lentävänniemessä on vireillä ja tulossa vireille lisää täydennysrakentamishankkeita ja mukana on myös vireillä olevien asemakaavojen numero 8556 ja 8939 mahdollistavat suunnitelmat.

Selvitys on laadittu Tampereen kaupungin asemakaavoituksessa vuonna 2023.

Lähteet ja liittyvät selvitykset:

- Keskustan ulkopuolisten 1960- ja 1970-luvun asuinalueiden inventointi ja arvottaminen (Pöyry Environment Oy, Tampereen kaupunki, 2010)
- Liikerakennuksen rakennushistoriaselvitys (Arkkitehtitoimisto Neva Oy, 2021)
- Karttatarkastelut (Tampereen kaupunki, 2023)

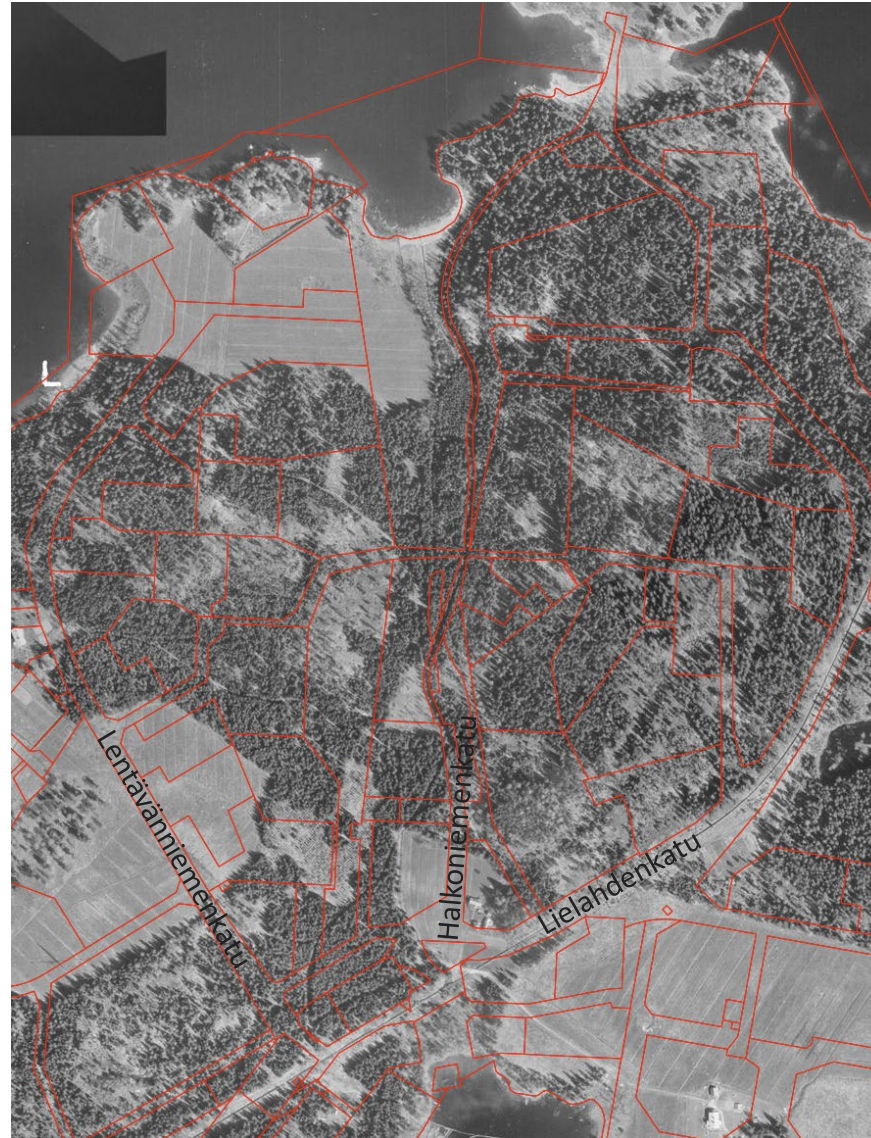
Viistokuva etelästä. ©2020 BLOM. Kopiointi kielletty.

Lentävänniemen alueen historiaa

Lentävänniemen historia ulottuu kivi- ja rautakaudelle asti. Reuharinniemessä on kaksi Suomen järviolueille ominaista rautakautista kiviröykkiöhautaa, ns. lapinrauniota, säilynyt lähes alkuperäisessä ympäristössään.

Lentävänniemi oli ennen laajaa asuinrakentamista metsä- ja maatalousaluetta. Lielähti ja Lentävänniemi liitettiin vuonna 1865 Suur-Pirkkalan yhteydestä Ylöjärven hallintokuntaan. Ensimmäiset torpat ilmaantuivat alueelle samoihin aikoihin. Lielähti oli osa Ylöjärveä vuoteen 1950 asti, jolloin tehdyssä liitoksessa myös Lentävänniemestä tuli osa Tamperetta.

Halkoniemenkadun itäpuolella on sijainnut Mäntylän torppa, joka näkyy vielä vuoden 1953 peruskartassa. Mäntylästä johdettu nimi otettiin käyttöön Männistönkujalla. Pyhällönpuiston kautta kulkeva puistoraitti on alkuperäinen väylä Mäntylän torpalla Suomensaaren torpalle. Pyhällönlähde toimi vedenottoaikkana ja siitä käytettiin vielä kerrostalojen valmistuttuakin, mutta käyttö loppui, kun lähteestä poistettiin kivirakenteinen kaivorakennelma.

Ilmakuva v. 1946 ja nykyiset kiinteistörajat.

Ote peruskartasta v. 1953.

Aluerakentamisen alku

Ennen lähiörakentamisen aikaa

Lentävänniemessä oli vain vähän vanhaa asutusta. Vuonna 1970 Lentävänniemessä oli kaksi asukasta. Pohjoisosan kahdesta huvilasta on huvila Toskala edelleen olemassa. Lähiön rakentaminen mahdollistui maan siirrettyä kaupungin omistukseen. Ensimmäisenä Lentävänniemen taloista on rakennettu ns. Kukkojen talot vuonna 1967 Vähäniemenkadulle. Alueen rakentaminen jatkui vuonna 1971 alkaen kaupan läheisten lamellitalojen rakentamisella.

Lentävänniemen lähiö on esimerkki 1960-luvun suunnitteluihanteesta. Alueen rakenne on Olli Kivisen kehittämän ns. keuhkokaavion mukainen. Katuverkko on ulkoreunoilla, keskellä on puistoakseli ja myös kauppa. Aluerakenne poikkeaa ideaalimallista koulun osalta, keskeisen sijainnin sijaan koulu on aluerakenteen reunalla. Suunnitteluideologian mukaisesti alueen sisällä toimintoja on jäsenneilty omille alueille. Pysäköintialueet on pääsääntöisesti keskitetty joko tonttikohtaisesti tai useiden tonttien yhteiseksi suuremmaksi pysäköintialueeksi.

Aluerakenteessa kerrostalot sijoittuvat keskeisen puiston läheisyyteen siten, että jokaiselta tontilta on lyhyt jalankulkuyhteys puistoon ja sitä kautta alueen palveluihin. Lamellitalot sijoittuvat alueen pääkatujen eli Lielahdenkadun ja Lentävänniemenkadun suuntaisesti. Pistetalot sijoittuvat alueen keskiosaan ja osa rakennuksista maaston korkeille kohdille. Pyhällönpuisto on alueen keskellä olevassa laaksossa. Lentävänniemen rannat ovat rakentamattomia ja rantapuistossa on myös virkistysreittejä.

Asemakaava v. 1966.

Tampereen keskustan ulkopuolisten 1960- ja 1970-luvun asuinalueiden inventointi ja arvottaminen, 2010

Korttelit sijoittuvat avoimesti metsälähiön periaatteen mukaisesti sommiteltuina luontoon ja topografiaan sovittaen. Pistetalojen ja lamellitalojen maastollinen sommittelu ja avoin korttelirakenne toteuttavat metsälähiön mukaisia tavoitteita. Korkeat talot sijaitsevat maaston kukkuloilla, jolloin ne näkyvät maisemassa pitkälle ja vastaavasti asunnoista aukeaa näkymät maisemaan. Tontteja ja puistoja ei ole rajattu.

Korttelit 2701 ja 2707 muodostavat alueen rakenteessa mielenkiintoisen sommitelman keuhkojen eteläosassa. Korttelien välissä on aikakaudelleen tyypillinen ja arkkitehtonisesti edustava liikekeskus. Kortteleiden ulkoreunoilla on matalia lamellitaloja ja keskellä korkeita pistetaloja.

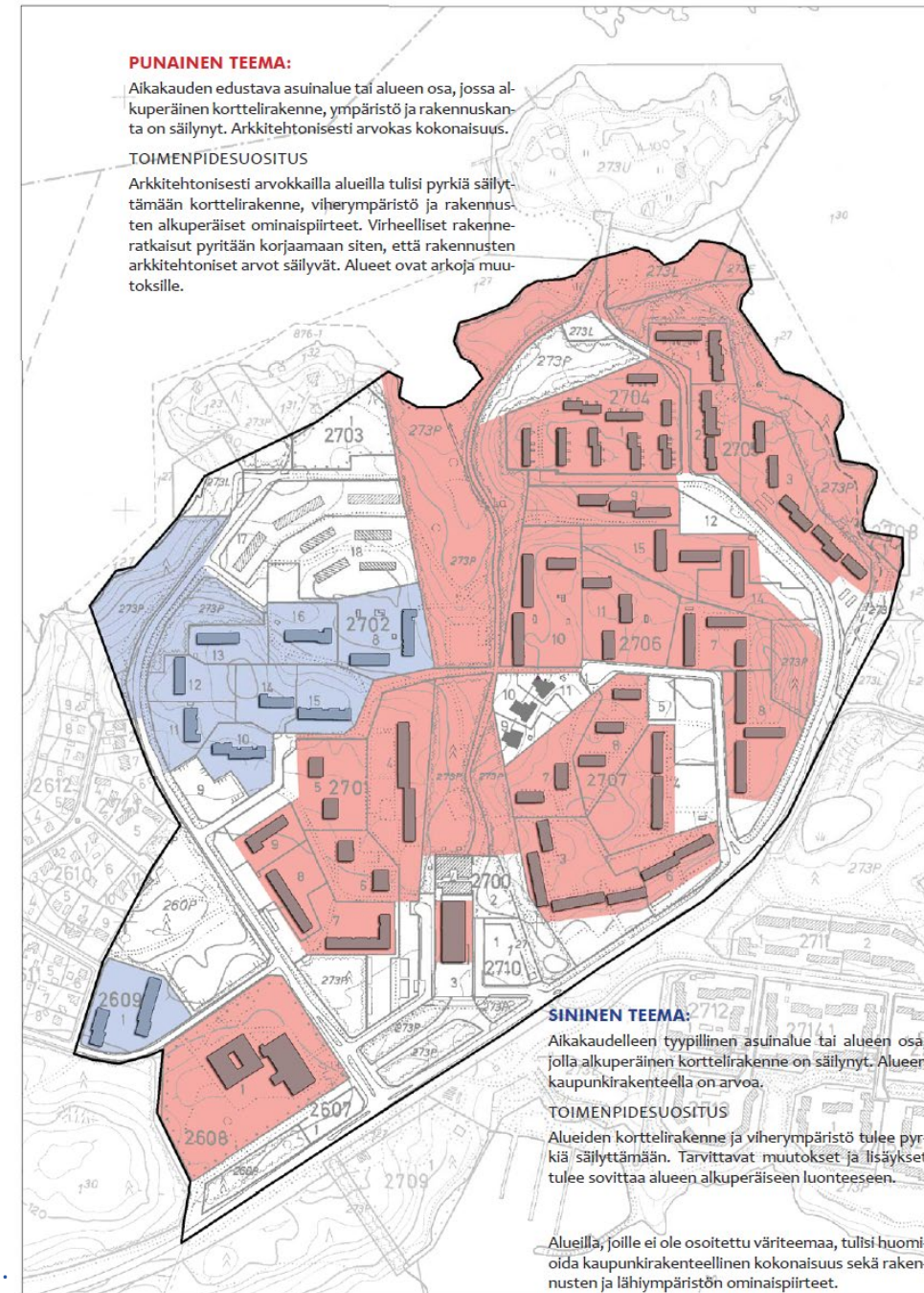
Alueen arkkitehtuurin arvot ovat pääosin aluerakenteessa, ei niinkään yksittäisissä rakennuksissa. Rakentamisen aikana korostui rakentamisen rationalisointi.

Asuinrakennuksissa on pääsääntöisesti rungon ulkopuoliset parvekerakenteet, jolloin

rakennusrunko on voitu jatkaa suorassa linjassa ilman porrastuksia ja parvekkeiden pieliseinät ovat kantavia. Rakennukset ovat säilyttäneet hyvin alkuperäisen asunsa. Julkisivumuutoksia on tapahtunut maalausten ja vähäisesti myös ikkunamuutosten seurauksena. Julkisivumaalauksissa alkuperäinen väritys on usein muutettu toiseksi. Rakennukset ovat pääsääntöisesti omistusasuntoja. Tämän vuoksi taloissa on yleensä tehty välttämättömät kunnostukset, mutta ei usein ole ryhdytty laajamittaisiin kunnostuksiin.

Lentävänniemen alueellinen yhtenäisyys, paikallinen identiteetti, ympäristöarvot ja arkkitehtoniset arvot on arvioitu selvityksessä tasolle hyvä (asteikko puutteellinen, hyvä, erittäin hyvä).

Selvityksessä v. 2010 esitetty alueet, joiden kaupunkirakenteella on arvoa (sin.) ja arkkitehtonisesti arvokas kokonaisuus (pun.).

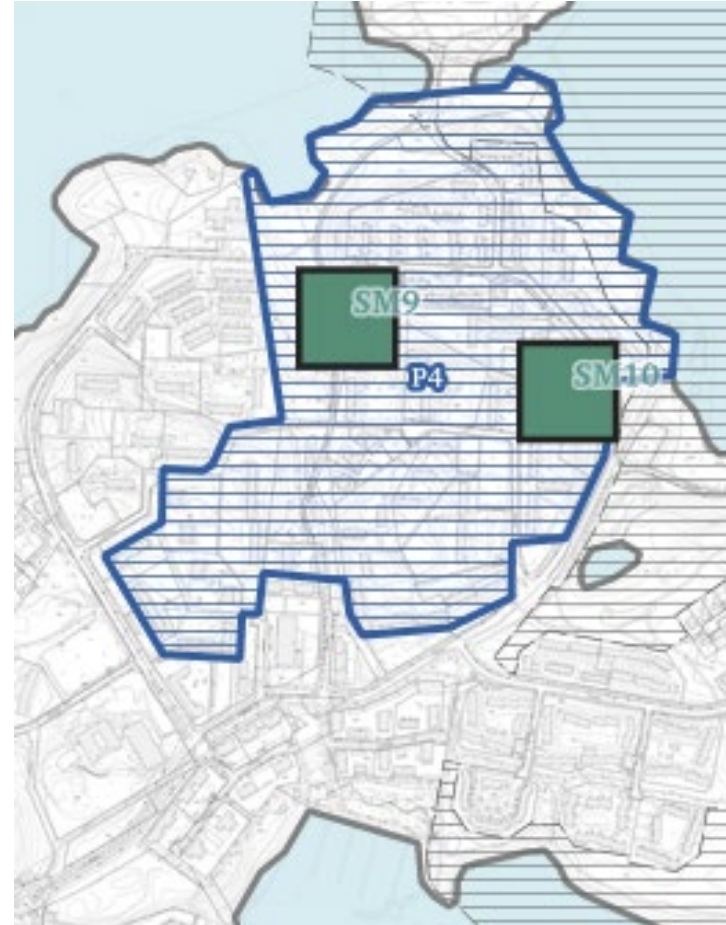
Kantakaupungin yleiskaava

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö.

PAIKALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

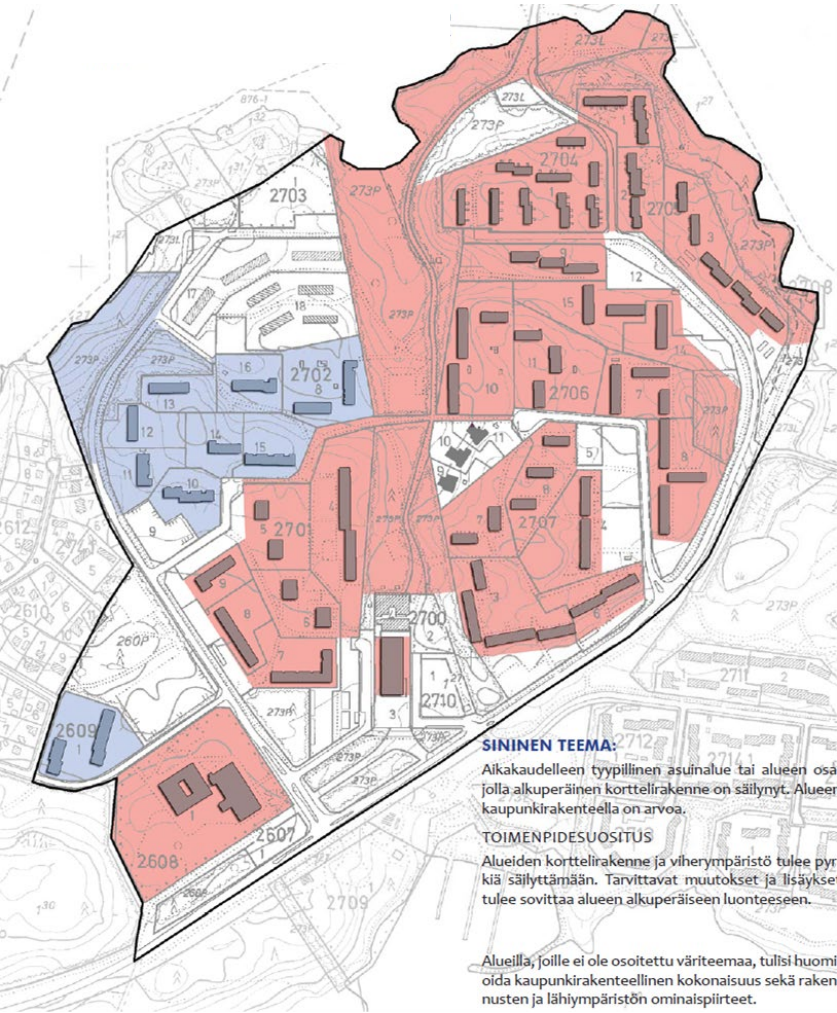
P4 Lentävänniemi

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kaupunkikuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Kohteiden indeksi viittaa merkinnän kuvauksessa esitettyyn luetteloon.

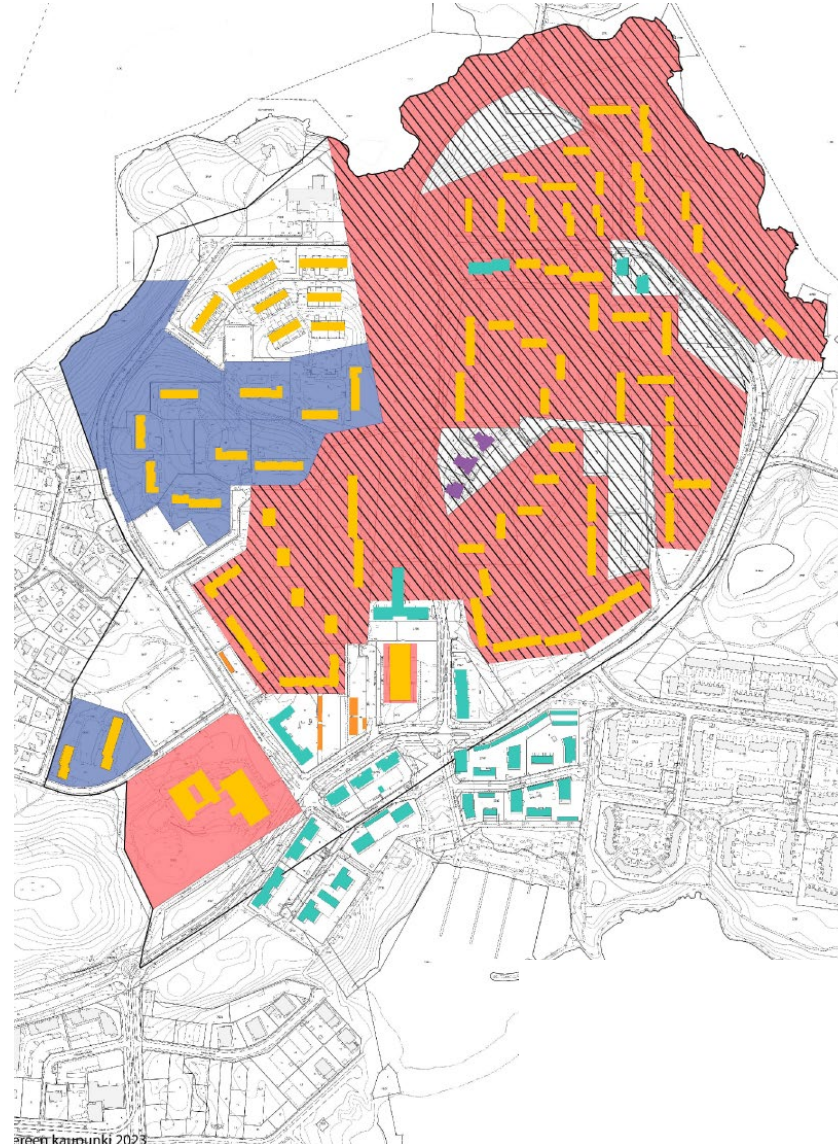

Muutokset Lentävänniemen alueella vuoden 2010 jälkeen

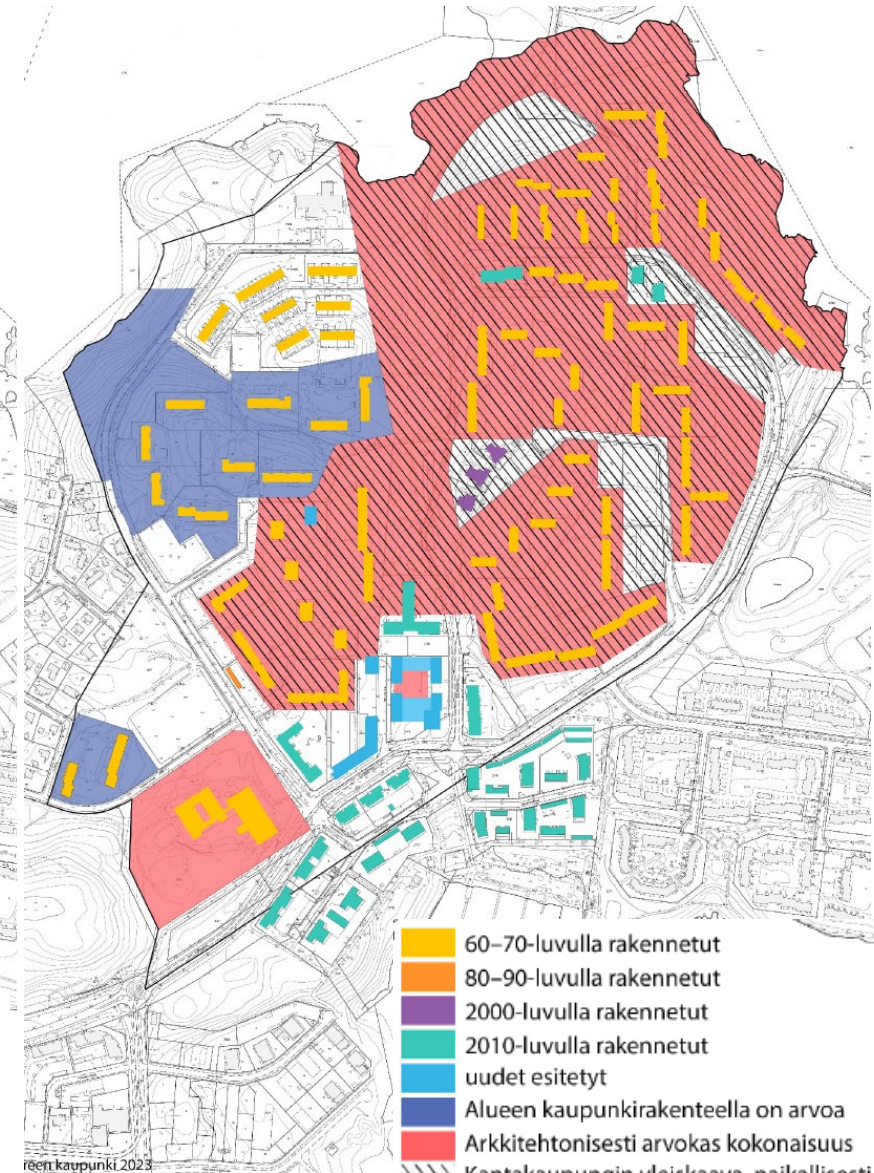
Teemakartta 2010

Nykytilanne 2023

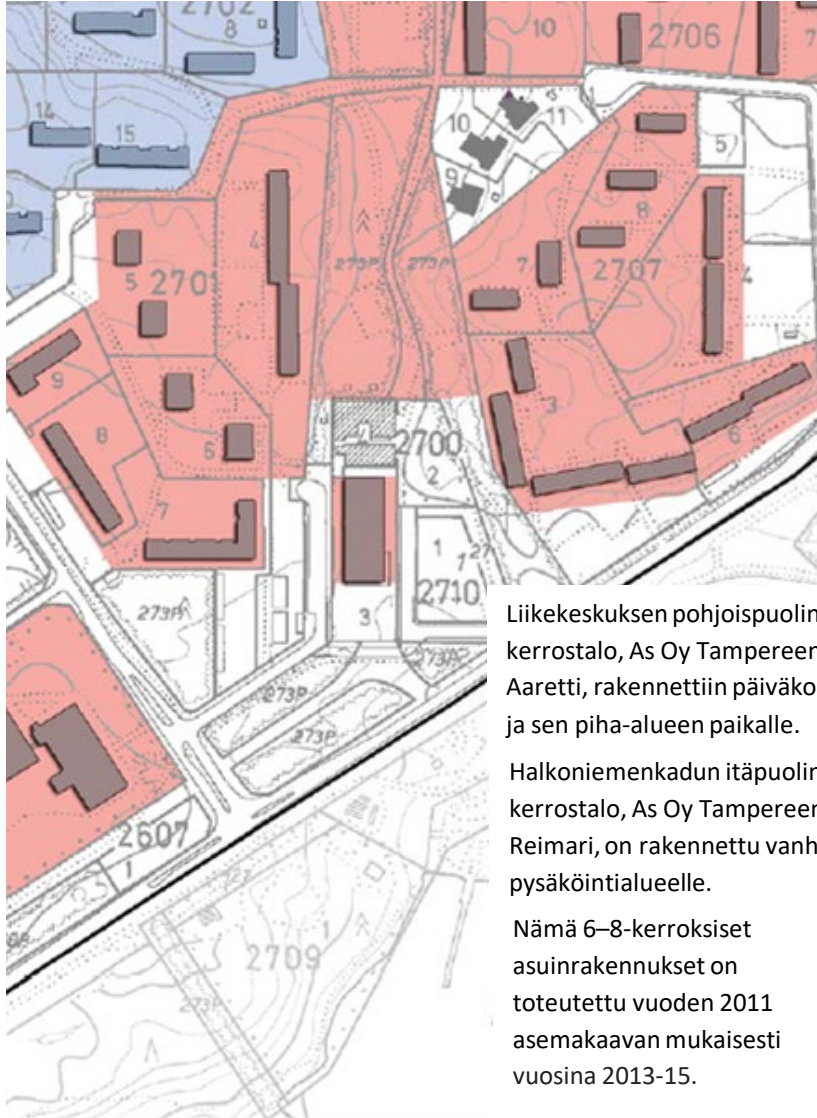

Uudet esitetyt asemakaavat 8556 ja 8939

Muutokset Lentävänniemen keskustassa vuoden 2010 jälkeen ja uudet suunnitelmat

Teemakartta 2010

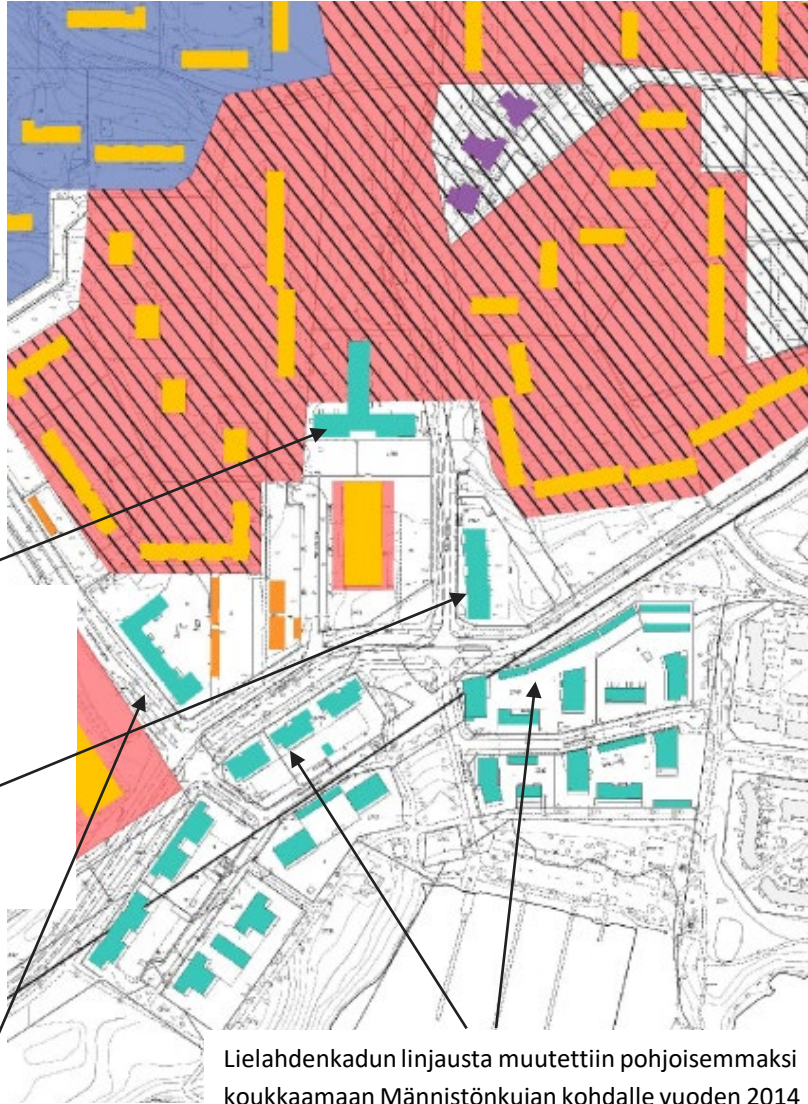
Liikekeskuksen pohjoispuolinen kerrostalo, As Oy Tampereen Aaretti, rakennettiin päiväkodin ja sen piha-alueen paikalle.

Halkoniemenkadun itäpuolinen kerrostalo, As Oy Tampereen Reimari, on rakennettu vanhalle pysäköintialueelle.

Nämä 6–8-kerroksiset asuinrakennukset on toteutettu vuoden 2011 asemakaavan mukaisesti vuosina 2013-15.

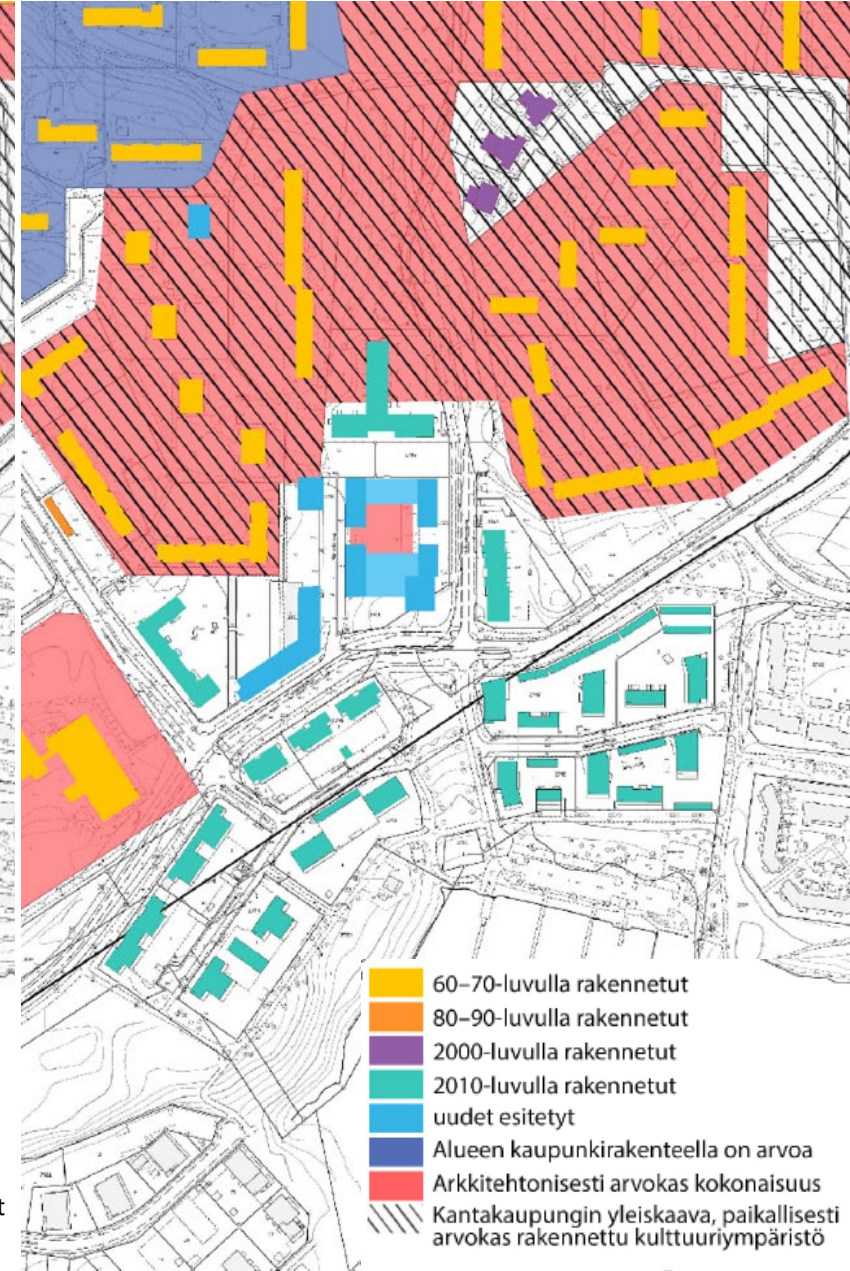
Vuoden 2011 asemakaavassa mahdollistettiin päiväkodin sijoittuminen puistoalueelle Lentävänniemenkadun varteen. Yksikerroksinen päiväkotito on rakennettu vuonna 2015.

Nykytilanne 2023

Lielahdenkadun linjausta muutettiin pohjoisemmaksi koukkaamaan Männistönkujan kohdalle vuoden 2014 asemakaavassa. Katualue ja puistokaistale tulivat osaksi asuinkortteleita ja Pyhällönrannan puistoa. Kortteleihin on rakennettu 5–6-kerroksiset kerrostalot vuosina 2018-2019.

Uudet esitetyt asemakaavat 8556 ja 8939

Muutokset Lentävänniemen keskustassa

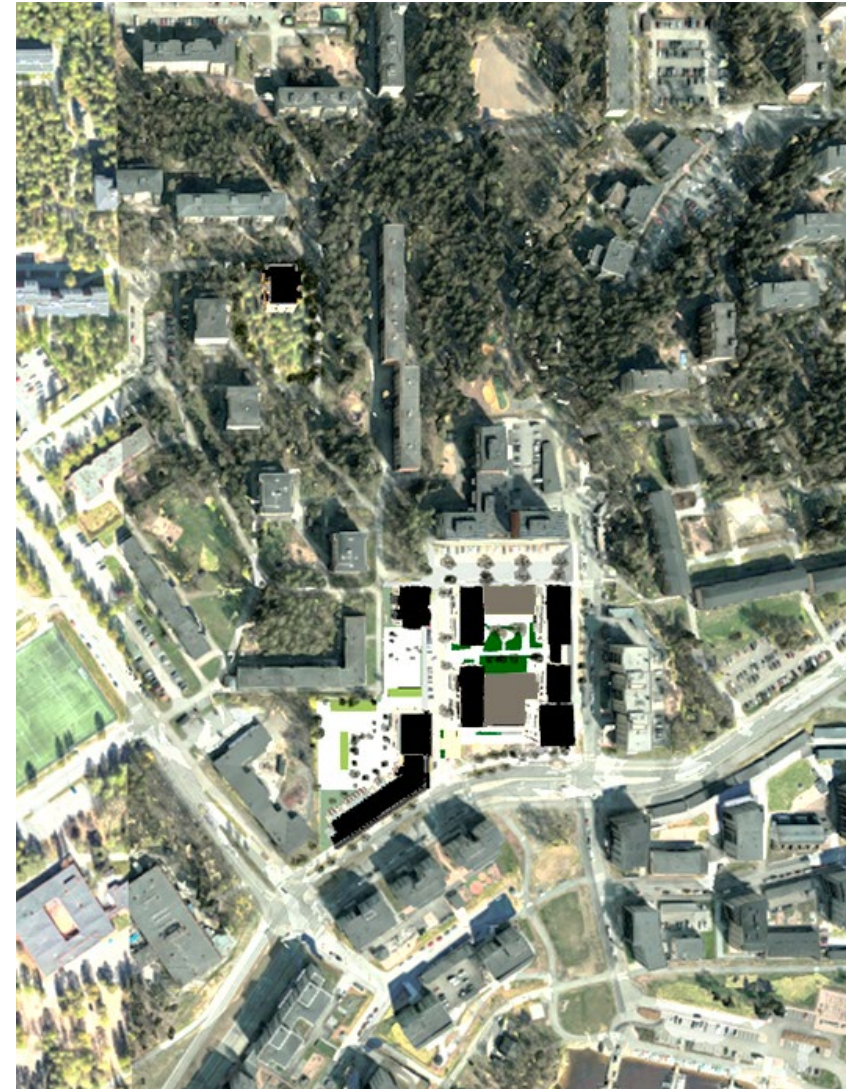
Ilmakuva v. 1987

Ilmakuva v. 2022

Kaupunkimalli v. 2023, asemakaavat 8556 ja 8939

Lielahdenkadun linjausta muutettiin pohjoisemmaksi Männistönkujan kohdalle vuoden 2014 asemakaavan mukaisesti, jolloin rinnakkainen katu sekä niiden välissä ollut puistokaistale ja Nottbeckinpolun itäpää poistuivat. Lielahdenkadun katualue ja puistokaistale tulivat osaksi asuinkortteleita ja Pyhällönrannan puistoa. Kortteleihin on rakennettu 5–6-kerroksiset kerrostalot vuosina 2018–2019.

Vireillä olevissa asemakaavoissa esitetään uutta rakentamista liikekeskuksen paikalle, Lielahdenkadun pohjoispuolisten pysäköintipaikkojen paikalle sekä Pikkusaarenkujan päähän.

Arvotarkastelu

Lentävänniemen keskustan ilmettä ovat muuttaneet edellä mainittu rakentaminen. Matala ostoskeskuksen alue rajautuu nyt voimakkaasti kerrostaloihin länsipuolta lukuun ottamatta. Lielahdenkadun linjauksen muutos pohjoiseen, sen eteläpuolinen rakentaminen sekä uusimpana raitiotien rakentaminen Lielahdenkadulle ja Halkoniemenkadulle ovat muuttaneet huomattavasti alueelle saapumisen näkymiä ja tunnelmaa. Väljä metsälähiö on muuttunut rakennetuksi lähikeskukseksi. Kaupunkikuva on muuttunut avoimesta tiiviimmäksi ja katumiljöö kaupunkimaisemmaksi, rakennusten rajaamaksi tilaksi. Pysäköintikentät hallitsevat edelleen ostoskeskuksen ympäristöä, mutta niiden määrä on vähentynyt. Viheralueiden ja metsiköiden sekä katualueiden määrä on myös vähentynyt.

Vuoden 2010 selvityksen jälkeen arkkitehtonisesti arvokkaaseen kokonaisuuteen (punainen alue) on tullut muutoksia vähäisesti, Lielahdenkadun päähän on valmistunut 4-8-kerroksinen kerrostalo ja Pyhällönpuiston viereen kerrostalon pohjoinen siipi. Muualla Lentävänniemen alueella aluerakenteen muutokset ovat olleet melko vähäisiä, alueen väljyys ja vehreys on säilynyt. Uudistunut keskusta-alue kestää täydennysrakentamista enemmän kuin kortteleiden vehreät sisäosat, jossa uuden rakentamisen tavoitteena on sopeutua hienovaraisesti arvokkaaseen kokonaisuuteen.

